

Olsztyn, 30 września 2019 r.

PS-VI.431.1.46.2019 MP

*Pani
Joanna Herda
p.o. Kierownika
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Stawigudzie*

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.640.2019 z dnia 25 czerwca 2019 roku /akta kontroli str. 1/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w składzie:

1. Marzena Przybylska - główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym oraz
2. Katarzyna Brewka - główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stawigudzie, mieszczącym się pod adresem: ul. Olsztyńska 10, 11-034 Stawiguda. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 3 lipca 2019 r., a zakończono w dniu 5 lipca 2019 r. Przedmiotem kontroli objęto formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w świetle przepisów:

- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2019, poz. 1111 ze zm.) – zwanej dalej ustawą,
- Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 roku w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. z 2011 r., poz. 1608).

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. GOPS / Ośrodek / jednostka / jednostka kontrolowana - co oznacza: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stawigudzie,
2. Programy - co oznacza: *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018* oraz *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021*,
3. kierownik GOPS - co oznacza: kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stawigudzie - pana Jarosława Organiściaka,
4. p.o. kierownika – co oznacza: pełniącą obowiązki kierownika GOPS w Stawigudzie panią Joannę Herdę,
5. plan - co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust.1 pkt. 1 i 2 ustawy,
6. asystent / asystent rodziny - co oznacza: asystenta, o którym mowa w art. 11 ust. 4 pkt.1 ustawy, zatrudnionego w Ośrodku.

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez jednostkę.

- zapewnienie bezpieczeństwa materialno-bytowego rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości,
- objęcie pomocą dzieci, w szczególności w formie dożywiania, zaopatrzenia w podręczniki szkolne, organizowanie wypoczynku w okresie wolnym od nauki, umożliwianie korzystania z organizowanych form spędzania czasu wolnego,
- monitoring funkcjonowania i wydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin oparty na zaangażowaniu i współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz dobra i bezpieczeństwa dziecka i rodziny,
- zapewnienie rodzinom specjalistycznego poradnictwa i wsparcia,
- podejmowanie działań w zakresie aktywności społeczno-zawodowej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, celem umożliwienia podjęcia zatrudnienia,
- zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka,
- poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

W Programach uwzględniono też monitoring oraz ewaluację.

3. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami oraz tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji.

Ustalono, że w Ośrodku, w okresie podlegającym kontroli na podstawie umowy o pracę, w wymiarze 1 etatu, zatrudnionych było dwóch asystentów rodziny: pierwszy od 1 stycznia 2018 r. do 31 stycznia 2019 r., drugi od 1 lutego 2019 r.

Stwierdzono, że zatrudnieni asystenci posiadali kwalifikacje określone w art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, uprawniające do pracy na tym stanowisku /**akta osobowe str. 70-71**/. W aktach osobowych asystentów rodziny znajdowały się też oświadczenia potwierdzające spełnianie przez nich wymogów określonych w art. 12 ust. 1 pkt. 2 i 4 ustawy tj., że:

- nie byli pozbawieni władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest i nie była im zawieszona,
- nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Brakowało natomiast dokumentów potwierdzających spełnianie wymogu, o którym mowa w art.12 ust.1 pkt 3 ustawy tj. wypełniania obowiązku alimentacyjnego – w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynikał z tytułu egzekucyjnego. Jednakże w trakcie trwania czynności kontrolnych uzupełniono ww. oświadczenia i przedstawiono je zespołowi kontrolnemu, w związku z czym odstąpiono od wydania zalecenia w tym zakresie.

W toku kontroli stwierdzono ponadto, że w 2018 r. asystent dodatkowo wykonywał obowiązki pracownika socjalnego na terenie gminy, w której prowadził pracę, co pozostaje w sprzeczności z art. 17 ust. 3 ustawy. Z pisemnych wyjaśnień złożonych przez p.o. kierownika jednostki kontrolowanej wynika, że: *W owym czasie przebywałam na długotrwałym zwolnieniu lekarskim począwszy od 8.09.2018 r. do 3.01.2019 r. i nie pełniłam obowiązków kierownika ośrodka. Decyzję o powierzeniu ½ etatu obowiązków pracownika socjalnego dla asystenta rodziny od 20.11.2018 r. do 31.12.2018 r. (...) podjął Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stawigudzie Pan Jarosław Organiściak. Mogę*

Plany pracy podpisane były przez asystenta, członków rodziny oraz pracownika socjalnego, co stanowi potwierdzenie, że tworzone były one w myśl art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy, zgodnie z którym powinny być opracowywane i realizowane we współpracy z rodziną oraz w konsultacji z pracownikiem socjalnym **/akta kontroli str. 76-77/**.

W przypadku rodzin, z których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej, zespołowi kontrolnemu przedstawiono dokumenty, z których wynikało, że asystent regularnie współpracował z właściwym powiatowym centrum pomocy rodzinie i placówką opiekuńczo-wychowawczą, co odnotowywał w raportach sporządzanych na każdy miesiąc, natomiast czynności tych nie potwierdzano w planie pracy z rodziną. Dlatego też w ramach bieżącego instruktażu zwrócono uwagę na zasadność odnotowywania tego faktu w planie.

W związku z tym, że oczekiwane efekty pracy z rodziną nazywane były celami szczegółowymi, w ramach bieżącego instruktażu kierownikowi Ośrodka wskazano na konieczność stosowania nazewnictwa zgodnego z zapisami ustawy.

Ustalono, że okresowe oceny sytuacji rodziny sporządzane były nie rzadziej niż co pół roku, a więc zgodnie z art.15 pkt 15 ustawy. Na podstawie analizy ocen sytuacji rodzin stwierdzono, że uwzględniały m.in. informacje dotyczące celów szczegółowych: zrealizowanych, w trakcie realizacji, niezrealizowanych a także realizowanych ale nie uwzględnionych w planie pracy. Oceny zgodnie z ww. przepisem przekazywano kierownikowi Ośrodka, który akceptował je składając podpis **/akta kontroli str. 78 - 79/**.

W przypadku zakończenia współpracy, asystenci sporządzali notatkę o jej zakończeniu oraz **/akta kontroli str. 80/** notatki służbowe, potwierdzające prowadzenie monitoringu, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt.16 ustawy.

W teczkach rodzin znajdowały się też inne dokumenty, takie jak np. raporty z każdego miesiąca, sporządzone przez asystentów, zawierające głównie wykaz kontaktów z rodziną, zarówno telefonicznych czy osobistych oraz opisy zastanych sytuacji w środowisku **/akta kontroli str. 81-85/**. W ramach czynności kontrolnych zwrócono uwagę na zasadność odnotowywania w dokumentach również pracy na rzecz rodziny tj. np. kontaktów ze szkołami, przedszkolami, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, pcp-ami.

Stwierdzono ponadto, że asystenci realizowali zadania ustawowe, o których mowa w art. 15 ust. 1 ustawy, tj. m.in.: udzielali pomocy w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, w tym poprawy warunków mieszkaniowych, w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, w rozwiązywaniu problemów psychologicznych (np. poprzez pomoc w umówieniu wizyty u specjalisty), wspierali aktywność społeczną członków rodzin.

Ustalono ponadto, że w niektórych dokumentach, np. w planach pracy z rodziną czy okresowych ocenach sytuacji rodzin brakowało dat ich sporządzenia, dlatego też zwrócono uwagę na konieczność opatrywania datą wszystkich tworzonych dokumentów.

Asystenci realizując swoje zadania współpracowali z przedstawicielami instytucji takich jak: przedszkola, szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Policja, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zespół interdyscyplinarny.

Ustalono, że w okresie podlegającym kontroli 4 dzieci trafiło do pieczy zastępczej, 3 do zawodowej rodziny zastępczej, 1 dziecko do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Sprawiedliwości, udzielanego w siedzibie Ośrodka (codziennie przez 4 godziny) /akta kontroli str. 66-72/.

e) Organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”

W 2018 r. i w 2019 r. GOPS w Stawigudzie nie prowadził spotkań dla rodzin, o których mowa w art.10 ust 3 pkt 5 ustawy, ponieważ, jak wynika z uzyskanych informacji, rodziny nie wyrażały zainteresowania uczestnictwem w spotkaniach takich grup. Różnorodne formy spotkań realizowano są przez sołectwa i Gminę np. w ramach Dni Rodziny.

Na terenie Gminy funkcjonuje Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Ich Rodzinom „Dajmy szansę”, które oferowało wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w formie zajęć integracyjno-rozwojowych. GOPS organizował też różnego rodzaju warsztaty edukacyjne, które prowadzone były przez pracowników socjalnych, funkcjonariuszy policji, psychologów, ratowników medycznych /akta kontroli str. 66-72/.

6. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego

Na terenie Gminy Stawiguda nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Działał natomiast Gminny Ośrodek Kultury w Stawigudzie, w którym organizowano zajęcia dla dzieci i dla rodzin z dziećmi, przedstawienia, cykliczne imprezy. GOK organizował też półkolonie i zimowiska dla dzieci. Na terenie Gminy Stawiguda działały też świetlice wiejskie w miejscowościach: Bartąg, Ruś, Tomaszkowo, Dorotowo, Majdy, Stawiguda, Pluski, Wymój, Gryżliny, gdzie odbywały się zajęcia zarówno dla dzieci jak i osób dorosłych. Zajęcia dla rodzin organizowało też Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Ich Rodzinom „Dajmy Szansę” /akta kontroli str. 66-72/.

7. Rodziny wspierające

W okresie podlegającym kontroli na terenie Gminy Stawiguda nie funkcjonowały rodziny wspierające ze względu, jak wskazała p.o. kierownika, na brak chętnych do pełnienia tej funkcji /akta kontroli str. 66-72/.

8. Uwagi i wnioski

Ustalono, że Ośrodek w Stawigudzie oferował rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych dostęp do różnych form wsparcia.

Rekomenduje się dalszy rozwój systemu wsparcia rodziny i podejmowanie działań mających na celu ciągłe zwiększanie dostępności rodzin do wszystkich form wsparcia wskazanych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z udzielonym instruktażem, zwraca się uwagę na konieczność stosowania w dokumentacji nazewnictwa zgodnego z zapisami ustawy, opatrywania tworzonych dokumentów datą oraz odnotowywania w planie pracy z rodziną faktu skoordynowania planu pracy z rodziną z planem pomocy dziecku, w przypadku dzieci przebywających w pieczy zastępczej.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w obszarze objętym kontrolą, nie wydaje się zaleceń.